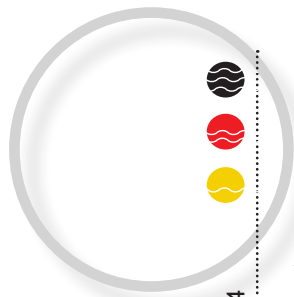

Happy Smart Cities

Mesačník
Smart Cities Klubu
venovaný inováciám
a inteligentným riešeniam

Vychádza samostatne
aj ako príloha Stavebných novín

NOVEMBER 2024

NEWSLETTER

Z OBSAHU

ROZHOVOR

Spolupráca medzi štátnou správou a samosprávami nenapreduje

STR. 8 →

ROZHOVOR

Súhra štátu, samosprávy a súkromného kapitálu je pri rozvoji miest kľúčová

STR. 9-10 →

ROZHOVOR

O umelej inteligencii a slovenskej verejnej správe

STR. 11 →

Inteligentné mestá potrebujú inovatívnych developerov

Bez komunikácie niet inovácie. Slovenské samosprávy sa pasujú s nedostatkom zdrojov, chýba ekosystém na vytváranie inovácií, namiesto odbornej diskusie na vrcholnej úrovni prevláda politika.

STR. 3 →

OHLIADNUTIE ZA KONFERENCIOU DOBRÉ MESTO – DOBRÝ DEVELOPER

Vladimír Jurík, zakladateľ Smart Cities Klubu

Pred konferenciou sme si položili otázku – je to v poradi už deviatu konferenciu zo série konferencií Slovensko na ceste k Smart Cities. Aký to má zmysel organizovať konferenciu na takúto ťažkú – a dosť nevdáchnú tému? Veď pred piatimi rokmi sme už mali tento nápad – usporiadať konferenciu samospráv a developerov a hľadať prienik záujmov a spoločnú pridanú hodnotu zo spolupráce. Ani mestá, ani samosprávy nemali vtedy o niečo také záujem. Samosprávy sa zameriavali na získavanie zdrojov z eurofondov a nazdávali sa, že pomocou nich zafinancujú všetky svoje potreby. Developerov niekedy dokonca vnímali aj ako akýchsi protivníkov v území. Developeri zas – vedomí si tohto negatívneho nastavenia samospráv hľadali „osvietených primátorov“, ktorí sú schopní pozerat' sa ďalej ako na koniec svojho volebného obdobia a spoliehali sa najmä na vytvorené osobné kontakty

Všetci pochopili potrebu zmeny

Zmenilo sa za posledné roky dosť veľa. Samosprávy už nie sú tými samosprávami, čo boli pred piatimi rokmi – pozerajú sa ďalej, za horizont jedného volebného obdobia – lebo aj ľudia v mestách a obciach chcú aby ich predstavitelia mali latku nastavenú vyššie ako len žit' z dotácií a eurofondov. Chcú vyššiu kvalitu života. Tam, kde je vyššia kvalita života – tam chcú žiť! A nemusí to byť vždy iba Slovenské mesto, ktoré si vyberú na prácu a život. Developeri tiež pochopili, že spoluprácou so samosprávami môžu urobiť kvalitnejšie a komplexnejšie projekty a ponúknuť svojim budúcim klientom lepšie bývanie a vyššiu kvalitu života. Byty v takýchto ucelených, dobre vybavených zónach sa dobre predávajú....

Svoje poslanie naplňa aj ZMOS

Aj ZMOS sa zmenil. Oveľa viac reflektuje potreby miest a obcí, je oveľa aktívnejší vo

vyjednávani, nestráca čas a energiu na spory, ale snaží sa spájať aktérov, ktorí sú pre rozvoj územia dôležití. Zaujíma sa o moderné témy, ktoré nastoľuje pre mestá a obce Európa.

Zmenil sa aj prístup samospráv, developerov, aj ZMOS k tvorbe a ochrane životného prostredia v mestách a obciach. Dnes už nikto neberie na ľahkú váhu potrebu adaptácie na zmenu klímy a všetci uvažujú ako ku zmene prispieť.

V diskusiách sa nachádzajú riešenia

Nakoniec sa ukázalo, že ten nápad pozvať spolu developerov a mestá na jednu konferenciu sa ukázal byť dobrý. V diskusiách sme mali sme možnosť vidieť, že vieme vytvárať hodnoty. A vedeli by sme viac, keby sme si vedeli vytvoriť ekosystém na tvorbu nových projektov, ekosystém na tvorbu inovácií, ekosystém na postupné pretváranie miest na Smart Cities – tak aby sa postupne stali motormi rozvoja regiónov. Tak, ako je to vo vyspelej Európe.

Dobré príklady môžeme nájsť v zahraničí

Aj takýto príklad sme na konferencii mali možnosť vidieť skúsenosti z dánskej organizácie Bloxhub, ktorá je nielen v Dánsku, ale aj v Európe jedným z lídrov pokiaľ ide o generovanie inovácií a spájanie partnerov zo súkromného sektora, verejného sektora, akademického sektora a štátnej správy. Významným podielom práce Bloxhub sú inovácie v oblasti životného prostredia – najmä adaptácie na zmenu klímy. A zvládli proces integrácie partnerov pomerne rýchlo – od roku 2018.

Začínáme chápať

Snahu o získavanie investičných zdrojov zo súkromného sektora podporilo aj stanovisko predsedu SOPK p. Mihóka: „Keď sú dobré projekty, peniaze sa takmer vždy nájdu“. Z toho vyplýva, že nastal čas uvažovať nad tým, že inovácie majú vznikať cestou zdola. PPP sa ukazujú ako dobrý príklad na získanie investícií spoluprácou verejného a súkromného sektora.

Potrebuje silné a excelentné tímy kompetentné na realizáciu zmysluplných projektov – nestačí iba „čerpať eurofondy“. Pomoc v tomto smere ponúkla aj riaditeľka EIB pre Slovensko p. Kaporová. V spolupráci so Smart Cities

Klubom sa v najbližšej budúcnosti chcú zamerať na uplatnenie inovatívnych finančných nástrojov v hospodárskej praxi. Tvoríme hodnoty a hľadáme nový obchodný priestor – to bola hlavná myšlienka druhého programového bloku, ktorý viedol prezident ZSPS Pavol Kováčik.

Potrebuje systémovú zmenu

Účastníci konferencie sa zhodli na tom, že nastal čas na systémovú zmenu – zmenu v tom, že je potrebné, aby súkromný a verejný sektor spolu komunikovali – aby nachádzali spoločný obchodný priestor – aby tvorili hodnoty, výsledkom čoho je viac peňazí z daní, viac peňazí do rozpočtov. Jednoducho povedané – nechceme súťažiť, kto si viac odtrhne zo stále rovnakého koláča. Chceme navrhovať a podporovať riešenia, ktoré robia ten koláč väčší!

Podľa Smart Cities Klubu je dôležité, aby debata o systémovej zmene, do ktorej bude vstupovať stále viac aktérov, bola debatou odbornou – aby sa nezmenila na debatu politickú. Politická debata väčšinou nevie dobre definovať odborné závery. Namiesto priestoru na hľadanie riešení sa odrazu vytvára priestor na vyjednávanie jednotlivých partnerov – touto cestou nechceme ísť, pretože nevytvára pridanú hodnotu

V diskusiách na konferencii – či už v paneloch, v publiku, ale aj úplne neformálnych – pri káve počas prestávok sme zistili, že účastníci konferencie náš postoj chápu a podporujú ho.

Potreba obnoviť diskusiu s obyvateľmi

Čo sa však nieslo všetkými diskusnými blokmi bola potreba obnoviť diskusiu – medzi samosprávou a developermi, medzi developermi, mestami a štátom a najmä diskusiu, ktorá je u nás podceňovaná – diskusiu s obyvateľmi. Túto skutočnosť neustále zdôrazňovali zástupcovia Smart Cities Klubu, zdôraznila to aj riaditeľka MIB Petra Marko a tiež Hlavný architekt mesta Bratislava Juraj Šujan. Nutnosť vzájomného dialógu potvrdili aj prítomní zástupcovia miest a developerov. Odborný dialóg je to na čom bude potrebné stavať ďalšiu spoluprácu, ak chceme, aby sme dostali stav kvality života v našich mestách na takú úroveň, akú vidíme vo vyspelých krajinách. Na tom sa zhodli všetci účastníci konferencie.

Inteligentné mestá potrebujú inovatívnych developerov

Bez komunikácie niet inovácie. Slovenské samosprávy sa pasujú s nedostatkom zdrojov, chýba ekosystém na vytváranie inovácií, namiesto odbornej diskusie na vrcholnej úrovni prevláda politika. Jedným z východísk by mohlo byť zefektívnenie vzťahov medzi súkromnými developermi a mestami. Práve tomu, ako lepšie využiť investorov na rozvoj miest, sa venovala konferencia Slovensko na ceste k smart cities s podtitulom Inteligentné mesto = inovatívny developer.

„Cieľom tejto konferencie je zblížiť postoje samospráv i súkromných developerov,“ priblížil zámer stretnutia zakladateľ Smart Cities Klubu Vladimír Jurík. „V konečnom dôsledku však ide o širší problém – o vzťah súkromných a verejných investícií, ktorý je na Slovensku veľmi podcenený,“ dodal.

Na Slovensku totiž podľa neho nefunguje základný princíp – namiesto toho, aby štát podporoval inovácie, prichádzajúce zdola od miest, tendenciou je inovácie riadiť zhora.

DOLEŽITÝ VZŤAH

Skúsenosti zo zahraničia

Nie je to pritom neriešiteľný problém. Dánska metropola napríklad ešte pred tridsiatimi rokmi bola špinavým mestom, v ktorom prím hrali autá. Zmena myslenia však z Kodane spravila modernú a udržateľnú európsku metropolu.

Návod účastníkom konferencie ponúkol prostredníctvom videorozhovoru Jakob Norman-Hansen z dánskeho združenia Bloxhub. To spája viaceré organizácie, zaoberajúce sa udržateľným rozvojom, v Dánsku i na celom svete. Spolupracuje aj so slovenským Smart Cities Klubom.

Bloxhub definuje mestá ako systémy systémov, ktoré sa navzájom ovplyvňujú. Investícia do mobility tak môže napríklad zmeniť ceny nehnuteľností. Súčasťou tohto prepleteného ekosystému sú aj komunity či príroda. Bloxhub hľadá spôsoby, ako sa efektívne popasovať s nedostatkom priestoru či ako zmeniť vnímanie prírodných prvkov v kontexte príprav na zmenu klímy či podporu biodiverzity.

Dánsky odborník predstavil príklady dobrej spolupráce súkromného a verejného sektora. Pre slovenských účastníkov zanechal odkaz: Je dôležité vytvoriť platformu na spoluprácu, priestor na výmenu nápadov bez toho, aby sa primárne riešil biznis. Namiesto súperenia by samosprávy a firmy mali spoločne hľadať, čo je pre ľudí dôležité, a ktoré riešenia dávajú

odpoveď na viac problémov. Tento dialóg by mal prebehnúť ako prvý krok, ešte skôr ako sa začne s tendrom na konkrétne projekty.

O podobný prístup sa už na Slovensku pokúša aj Smart Cities Klub so svojimi Living Labmi.

Finančne návratné aktivity

Praktický pohľad na problematiku účastníkom konferencie ponúkol predseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory Peter Mihók. Vyzdvihol dôležitosť dialógu medzi samosprávami a súkromnými investormi.

Načrel však aj do problému financovania – pre slovenské samosprávy sú hlavným zdrojom prostriedkov eurofondy, ide však o zdĺhavý proces s neistým výsledkom. Mestá by sa tak mali viac pozerieť na možnosti spoločného financovania so súkromnými investormi; zároveň by pomohlo odpolitizovanie a väčšie zapojenie odborníkov.

„Nikdy nebudú spokojné všetky strany. Cieľom je dosiahnuť kompromis, ktorý je prijateľný pre všetkých. Ak majú mestá a verejný sektor spolupracovať s developermi, štát by im mal na takú spoluprácu vytvoriť podmienky. Tak, aby mal súkromný sektor istotu, že to, čo začne, bude môcť aj dokončiť, že sa počas trvania zmluvného vzťahu nebudú meniť podmienky – ani legislatívne, ani podmienky financovania,“ hovorí.

To, že samosprávy sa už nemôžu spoliehať výhradne na eurofondy, si myslí aj V. Jurík. Samosprávy si podľa neho budú musieť veľmi dobre rozmyslieť, ako do rozvojových plánov zapojiť aj finančne návratné aktivity, ktoré im pomôžu v regiónoch udržať talenty. Jedným z cieľov diskusie preto je aj hľadanie udržateľného modelu pre verejný sektor.

EIB ponúka pomoc

S financovaním už dnes môže mestám pomôcť Európska investičná banka. Jej možnosti účastníkom konferencie predstavila Zuzana Kaparová, ktorá ju zastupuje na Slovensku. EIB

pôsobí v rámci Európy i celosvetovo a zameriava sa na dlhodobé a udržateľné projekty s dopadom na konci.

Samosprávam môžu odborníci banky pomôcť s projektami; ponúkajú im poradenstvo i pomoc pri implementácii. Banka má široký záber a vie podať pomocnú ruku projektom od fázy start-upov až po veľké regionálne projekty. „Našou pridanou hodnotou je skúsenosť, expertíza v rámci projektov,“ hovorí Z. Kaparová. „Tým, že s naším financovaním vstúpime do projektu, dávame mu punc kvality,“ vysvetľuje.

MESTÁ A DEVELOPERI = PARTNERI

Trnava chce byť flexibilná

Konferencia Smart Cities Klubu však nebola len o teórii. Naopak, hneď v prvom diskusnom bloku k sebe posadila tých najpopolanejších, ktorí o spolupráci samospráv a súkromného sektora vedia najviac, keďže ňou denno-denne žijú: primátorov a zástupcov developerov. Spoločne hľadali odpoveď na otázku, ako im môže partnerstvo pomôcť pri rozvoji.

S dobrým príkladom z praxe prišiel hneď v úvode Slavomír Habánik z developerskej firmy Lucron. Tá v Trnave stavia projekt Arboria. „Mesto potrebovalo presmerovať linku MHD cez časť nášho projektu, ktorá ešte nie je úplne dokončená. V priebehu mesiaca sme

KONFERENCIA DOBRÉ MESTO, DOBRÝ DEVELOPER/

zabrali a linku presmerovali," hovorí Habánik. Na spolupráci s trnavskou radnicou si váži práve komunikáciu. Aj vďaka tomu, že obe strany vedia, čo chcú dosiahnuť a nepretržite vedú dialóg, sa podarilo zrýchliť povoľovací proces a spolupráca funguje k vzájomnej spokojnosti.

„Snažíme sa byť predvídateľní, otvorení a flexibilní," doplnil primátor Trnavy Peter Bročka. Trnava sa pod jeho vedením snaží stať sama relevantným hráčom na trhu mestských bytov a pripravuje na svojich pozemkoch projekty nájomného bývania, ktoré budú ponúkať vysokú kvalitu.

Pre developera to nepredstavuje konkurenciu. Podľa Habánika by však konkrétne trhu s nájomným bývaním pomohlo, ak by sa prehodnotili niektoré prísne kritériá, týkajúce sa napríklad statickej dopravy. Definovaný minimálny počet parkovacích miest totiž výstavbu predražuje a bývanie robí menej dostupným.

Tu s ním súhlasí aj Bročka. „Osobne som zástancom toho, aby si mesto mohlo v rámci vlastnej územnoplánovacej dokumentácie nastavovať koeficient počtu parkovacích miest.“

Silné inštitúcie a partnerstvá

To, že statická doprava je téma, ktorá hýbe politikou v samosprávach, potvrdili aj hostia zo Žiliny. „Požiadavka na budovanie podzemných parkovacích miest v centre mesta je podľa mňa absurdná," vyhlásil Patrik Kurimský, výkonný riaditeľ developerskej firmy Licitor. Pozornosť upriamili aj na to, že stavebný zákon na Slovensku pochádza z roku 1976 a neprešiel výraznou novelizáciou. Aby sa veci pohli, samosprávy by mali získať väčší priestor zasahovať.

Žilinský primátor Peter Fiabáne poukázal na ťažkú východiskovú situáciu, s ktorou sa metropola severného Slovenska musela popasovať. Mesto sa muselo vysporiadať so systémom, nastaveným ešte počas štyroch funkčných období Jána Slotu, počas ktorých sa nedodržiaval územný plán a dochádzalo k bezprecedentnému predaju majetku.

Radnica preto musela nastaviť jasné pravidlá. „Zaviedli sme znova úrad hlavného architekta ako koncepčný rozvojový útvar, ktorý navyše stráži konania," vysvetlil Peter Fiabáne. Hlavný architekt je v Žiline nezávislou inštitúciou, ktorý je pre developera bodom prvého kontaktu. Práve s ním môžu konzultovať otázky týkajúce sa napríklad územného plánu.

Žilinský primátor upozornil aj na to, že aj Kodani trvalo niekoľko desaťročí, kým sa z neho stalo také mesto, akým je dnes. Pre Žilinu sú

tieto príklady zo zahraničia pozitívnu inšpiráciou. „Z politického hľadiska je absolútne kľúčové, aby sme vytvorili prostredie, ktoré bude umožňovať rozvoj mesta bez ohľadu na to, kto bude primátor. Aby inštitúcie a partnerstvá boli tak silné, aby tlačili mesto dopredu zdravým spôsobom," dodal.

Najväčší projekt

O svoj pohľad sa podielil aj zástupca developera z bratislavskej Petržalky. Spoločnosť Cresco, ktorá na juhu hlavného mesta buduje najväčší rezidenčný projekt na Slovensku, má sťaženú situáciu. Musí totiž komunikovať na viacerých úrovniach, keďže jej partnermi sú hlavné mesto i mestská časť. Podľa Jána Krnáča sa však komunikácia neustále zlepšuje.

„V tomto – už meste – sú vytvorené rôzne komunity, s ktorými spolupracujeme. Podporujeme komunitné bývanie, budujeme im ihriská, parky, veľa zelených plôch. Čo sa týka komunikácie, či už s mestskou časťou alebo mestom, tak tam máme prirodzené typy komunikácie – napríklad kto sa bude starať o verejnú zeleň, ako budeme budovať škôlky a školy v tejto lokalite a podobne," povedal Krnáč. „Na komunikácii so starostom je pozitívne, že citlivo vníma potreby a snaží sa hľadať riešenia," dodal.

Pomenovať verejný záujem

Pri rozvoji miest je veľmi dôležitou aj otázka komunikácie s obyvateľmi. „Mnohí ľudia majú pocit, že sú do nej prizvaní až v momente, keď sú už bagre naštartované," pripomenul zakladateľ Smart Cities Klubu Vladimír Jurík. Poukázal na skúsenosť z pracovných ciest a Letných škôl SCK a uviedol príklad pracovníčky zo švédskeho Malmö, ktorá mala na starosti projekty. V teréne a priamo v osobnom kontakte s ľuďmi, vysvetľovaním a prijímaním podnetov trávila až 40 percent svojho pracovného času.

Cestou vyššej participácie sa chce uberať aj Bratislava. „Pre nás je veľmi dôležité, aby bol pomenovaný verejný záujem. Mestá by mali jasne deklarovať princípy a hodnoty, podľa ktorých sa chcú vyvíjať," povedala Petra Marko, šéfkla Metropolitného inštitútu Bratislava. Vo svojom príspevku predstavila MIB ako organizáciu, ktorá jednak pomáha mestu pri strategickom plánovaní a jednak sa zameriava na pilotné projekty, ktoré majú prispieť ku skvalitňovaniu priestoru. Po piatich rokoch existencie inštitútu už vidno zmenu, ktorá je reálna a škálovateľná.

Inštitút sa zaoberá aj formovaním spoločenskej dohody, čo je u nás relatívne nový proces. „MIB vytvoril manuál participácie a školíme

aj iné mestá na Slovensku," hovorí P. Marko. Nejde o to, aby mesto či developer plnili požiadavky jednotlivého občana, ale o pochopenie, že každý má iné požiadavky, ktoré treba pri hľadaní konsenzu zohľadňovať.

Prejav spoločenskej dohody

Zaujímavý pohľad priniesol aj hlavný architekt Bratislavy, Juraj Šujan. Ako človek, ktorý zažil územné plánovanie nielen zo strany mesta, ale počas dlhoročnej praxe i ako zástupca komerčnej sféry, tvrdí, že územný plán je nevyhnutný ako prejav spoločenskej dohody o ochrane a rozvoji územia. „Bez tejto dohody by sme nemali žiadnu platformu na posudzovanie toho, čo je primerané a čo je vo verejnom záujme," hovorí. Výsledok – budova, park, čokoľvek – je už z princípu objektom konfliktu, pretože do rozhodovania vstupujú strany, ktoré majú rôzne očakávania a záujmy, ktoré môžu byť legítimné. „Platforma, aby sme vedeli rozhodnúť, že ktorý záujem a do akej miery uplatniť, je práve územný plán.“

Bratislavu podľa neho čaká pomerne ťažká debata o princípoch, ktorými sa má riadiť pri tvorbe mesta. Úrad hlavného architekta zastáva názor, že treba budovať kompaktné mesto; posilniť premenu brownfieldov a zahustenie existujúcej zástavby. Bratislava by mala byť polycentrickým, 15-minútovým mestom, ktoré vytiahne svojich obyvateľov do ulíc, bude obsluhovaná kvalitnou dopravnou infraštruktúrou, postavenou na MHD. Má byť aj zeleným mestom, no to nemá mať formu obrovských výmer neusporiadanej zelene, ale treba v ňom hierarchicky budovať urbánu zeleň.

AKO ZLEPŠIŤ VZŤAHY

Posun v komunikácii

Druhý diskusný blok konferencie priniesol developersko-stavbársky pohľad na možné zlepšenia vo vzťahu k verejnemu sektoru. „Chceme sa orientovať na to, čo nás trápi, kde vidíme možnosti a akým spôsobom sa posunúť ďalej v dnešnom svete plnom výziev,

KONFERENCIA DOBRÉ MESTO, DOBRÝ DEVELOPER/

ktorým stavebníctvo čelí,“ uviedol panel Pavol Kováčik, ktorý je zároveň predsedom Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska.

Jednou z tém bola i zlepšujúca sa komunikácia. „Dnes sa už mestá a developeri navzájom počúvajú a riešia prieniky v záujmoch,“ podelil sa o svoju skúsenosť napríklad Milan Murcko z YIT Slovensko.

Oto Hornáček, predseda predstavenstva spoločnosti Hornex, uviedol svoj príspevok zaujímavou anekdotou. „Asi pred 15 rokmi som bol na konferencii, kde bol aj viceprimátor Viedne. Dostal novinársku otázku, že ako mesto Viedeň bojuje s developermi. Museli mu ju trikrát preložiť, kým pochopil kontext. Odpovedal, že Viedeň s developermi nebojuje, Viedeň developerov láka. Myslím, že toto nastáva už aj na Slovensku.“

Zmysluplný poplatok?

Debatu rozprúdil Dušan Jasečko, predseda predstavenstva spoločnosti Keraming. Nepozdáva sa mu model poplatku za rozvoj, ktorý mestá vyberajú od developerov. „Vo vyspelých západných krajinách to takto nefunguje. Neadekvátny výber peňazí nie je dobrý ani pre obec ani pre developera,“ myslí si. Lepšie podľa neho funguje model, pri ktorom sa obec presne určí svoje potreby a developer jej ich pomôže naplniť.

Podľa Juraja Suchánka z Inštitútu urbánneho rozvoja však samosprávy už so súčasným modelom vedia dobre pracovať. Vzorom preň bol napríklad kanadský Vancouver. Developeri sa už dnes môžu s obcami dohodnúť, že vybudujú konkrétny projekt a potom si ho započítajú do poplatku za rozvoj, tam však vzniká problém s verejným obstarávaním. Podľa J. Suchánka však Slovensko má väčší problém. „Sme nešťastní, že sa upustilo od digitalizácie, ktorá skončila na úrovni úložiska projektov dokumentácie,“ hovorí s tým, že štát nielen nebol schopný pripraviť takýto zákon, ale nie

je ochotný dať si ani záväznú lehotu. „Nepovažujem za správne, keď si ako krajina nevieme stanoviť termín, dokedy niečo splníme,“ dodal.

Prístupnejšie bývanie

Riaditeľ Štátneho fondu rozvoja bývania Milan Lipka načal tému, ako sprístupniť bývanie pre obyvateľov. Už čoskoro by v spolupráci so Žilinskou univerzitou mal vzniknúť katalóg bytových domov, ktorý urýchli výstavbu. ŠFRB intenzívnejšie spolupracuje aj so Združením miest a obcí Slovenska, aby získal podnety priamo z terénu od primátorov. Pavol Kováčik za veľkú prekážku rozvoja bývania považuje dĺžku povoľovacieho konania. V Bratislave sa čas do začatia výstavby pohybuje až okolo 10 rokov. Znamená to dekádu umŕtveného kapitálu a inžinierskej práce. Ak by sa toto obdobie podarilo skrátiť, ceny bytov by mohli výrazne klesnúť.

Účastníci panelu sa podrobne venovali aj digitalizácii. Viacerí podotkli, že kým developeri používajú najmodernejšie digitálne nástroje, vo verejnom sektore je to skôr výnimkou. Nastávajú tak napríklad situácie, keď musia zložiť exportovať svoje projekty z moderných formátov do zastaraných, ktoré využíva štátna správa.

Dôležitá projektová dokumentácia

Zástupcovia stavebného sektora poukázali aj na šetrenie na nesprávnom mieste, s ktorým sa u samospráv stretávajú. Podľa Ota Hornáčka si obce alibisticky vyberajú najlacnejšieho projektanta, no projektová dokumentácia je vec, na ktorej šetriť nemožno. „Ak je zlý projekt, žiadny stavbár z neho nepostaví geniálnu stavbu,“ uviedol. Navyše je skôr výnimkou, že si obec pred výberovým konaním na zhotoviteľa projekt kriticky preštuduje a s projektantom odkomunikuje nejasné miesta a chyby. Zhotoviteľ sa potom pasuje s tým, že má na preštudovanie projektu málo času. „Obce by si mali uvedomiť, že budujú majetok, ktorý je ich majetkom a treba sa oň starať. Má nejakú životnosť a počas nej ho treba udržiavať. Ak je kvalitný projekt, realizovaný firmou, ktorá ho riadi zo spoločného prostredia, tak obec môže ušetriť obrovské peniaze,“ doplnil ho D. Jasečko.

S provokatívnou myšlienkou prišiel aj M. Murcko. Dlhé povoľovacie procesy by podľa neho developerom mali vyhovovať, pretože na nich spolu s bankami a majiteľmi pozemkov zarábajú. „Dnes ktokoľvek predá čokoľvek komukoľvek za koľkokoľvek,“ popísal súčasnú situáciu na trhu s nehnuteľnosťami. Ak by sa však povoľovanie skrátilo, v konečnom dôsledku by to viedlo k vyššej ponuke a konkurencii a víťazom by boli mladé rodiny.

Zástupcovia stavbárov citlivo vnímajú aj zvýšený tlak na ekologickú stopu. „Pre mňa všetky zelené a environmentálne opatrenia nie sú otázkou vyhlášok, noriem a povinností. Pre mňa je to otázka morálky. Je to o tom, či chcem ten problém odsunúť svojim deťom alebo sa ním budem teraz aktívne zaoberať bez ohľadu na to, či mi to niekto prikazuje,“ zhrnul svoj postoj k udržateľnosti O. Hornáček.

Účastníci panelu sa zhodli aj na tom, že ak majú byť cieľom inovatívne a udržateľné riešenia, samosprávy musia opustiť systém obstarávania, pri ktorom je jediným kritériom najnižšia cena. Naopak, majú hľadať najlepšie riešenie – tak, ako by to dotyční úradníci robili aj v súkromnom živote.

SPOLOČNÉ KOMUNIKÉ

Konferencia nepriniesla len podnetné diskusie. Účastníci sa na nej zhodli aj na ďalšom postupe. Organizácie ako Smart Cities Klub, Zväz stavebných podnikateľov Slovenska, Združenie miest a obcí Slovenska, Európska investičná banka, Inštitút urbánneho rozvoja a Slovenská komora architektov podpísali spoločné komuniké, v ktorom načrtli ďalšie kroky.

Účastníci sa zhodli na tom, že nastolené témy považujú za kľúčové pre zefektívnenie vzťahov medzi súkromnými spoločnosťami a mestami. Dohodli sa, že naďalej budú vyhľadávať okruhy, ktoré obe strany spájajú a umožňujú ich rozvoj.

Téma ako taká je však širšia – ide celkovo o vzťah súkromných a verejných investícií a treba sa jej venovať ako systémovému prvku v našej ekonomike. Vytvára totiž pridanú hodnotu vo financiách i v zamestnanosti.

Záverom konferencie bola i dohoda, že partneri budú pokračovať v spolupráci formou pracovných skupín aj po jej ukončení. Výsledky tejto spolupráce predstavia na následnej konferencii pri príležitosti konania medzinárodného stavebného veľtrhu CONECO v marci 2025.

Každá samospráva potrebuje víziu a stratégiu

Samosprávy pri svojom rozvoji narádzajú na množstvo praktických problémov. Nejde len o spoluprácu s developermi. Otázkou je najvhodnejšia forma financovania, ale trebárs aj „filozofické“ koncepty typu či zahusťovať centrá alebo stavať na okraji. Aj týmito témami sa zaoberal tretí diskusný blok konferencie Slovensko na ceste k smart cities – Inteligentné mesto = inovatívny developer.

Panel moderovala šéfká zastúpenia Európskej investičnej banky na Slovensku Zuzana Kaparová. Diskusiu otvorila otázkou na praktické skúsenosti s financovaním investičných projektov zo strany samospráv a regiónov a so zapojením súkromného sektora.

Podľa primátora Žiliny sú takéto partnerstvá jedným z najlepších spôsobov, ako pomôcť samosprávam riešiť výzvy, ktoré pred nimi stoja. Vníma však jednu veľkú prekážku. „Slovensko patrí medzi krajiny s najvyššou mierou nedôvery,“ tvrdí. Ľudia sú skeptickí voči inštitúciám i politikom a na mnohé iniciatívy sa pozerajú s podozrením. „Ak hľadáme odpoveď na otázku, prečo sa nám niektoré veci nedaria, tak nedôvera by mohla byť jednou z nich,“ myslí si.

Dôveryhodné samosprávy

V tom mu však trochu oponoval predseda Združenia miest a obcí Slovenska. Primátor Partizánskeho Jozef Božík poukázal na to, že práve samosprávy vykazujú u občanov najvyššiu mieru dôveryhodnosti.

Zároveň podľa neho zažívame boom investičnej výstavby, silnejú aj investície do priemyslu, čo prehlbeniu spolupráce samospráv so súkromným

sektorom nahráva. „Každý osvietený starosta víta investorov, pretože prinášajú obci pridanú hodnotu,“ dodáva. Myslí si však, že na dosiahnutie želaného výsledku treba prispôbiť legislatívu. Súčasný stav totiž znamená príliš veľkú byrokraciu a pomalý priebeh potrebných konaní.

Ako príklad úspešného partnerstva uviedol spoluprácu svojho mesta so spoločnosťou Velux. Jej nadácia v rámci budovania dobrých vzťahov v meste vybudovala napríklad športové centrum či cyklochodník a aktívne prispieva k zveľadeniu okolia. Ako investor si totiž uvedomuje, že aj to je súčasť budovania značky.

Na to, aby sa vývoj posunul opäť dopredu, sa však podľa Božíka musia „osvietené“ samosprávy spájať. Tak podľa neho úspešne funguje napríklad Smart Cities Klub. „Myšlienka spájania, sceľovania, zgrupovania, spoločného tlaku, spoločných výstupov je dôležitá aj na báze inštitúcií samospráv, aj na báze spolupráce miest, obcí a investorov,“ dodal predseda ZMOS.

Súťaž návrhov

Do diskusie medzi verejnou správou a developermi sa aktívne zapája aj Slovenská komora

architektov. „Máme uzavreté memorandum o spolupráci s klubom krajských miest SK8, spolupracujeme so všetkými hlavnými architektmi slovenských krajských miest,“ uviedla predsedníčka Slovenskej komory architektov Nora Vranová. Otvorila však tému súťaží návrhov. „Pri verejných investíciách a investíciách využívaných verejnosťou je kľúčové začať súťažou návrhov. Ak chcete nastaviť dobré, transparentné verejné obstarávanie, potrebujete v prvom rade vedieť, čo obstarávate,“ povedala s tým, že práve v tejto fáze vidí priestor pre architektov.

Zapojila sa i do diskusie o legislatíve. „Naša legislatíva – a špeciálne sa to týka verejného obstarávania – je založená na tom, ako keby každý účastník chcel systém nejakým spôsobom podvieť. Tak sa nikam nedostaneme. Neotvárame možnosti inováciám, alternatívnym prístupom, ideme na to najnutnejšie minimum, ktoré si úradník dokáže obhájiť pred zákonom,“ povedala s tým, že ostatné postupy síce nie sú nezákonné, no vyžadujú si vystúpenie z komfortnej zóny a iný uhol pohľadu.

Súkromnú sféru v paneli zastupoval Martin Mikuš, projektový manažér zo spoločnosti ArcGeo. Priestor vidí v zlepšenej komunikácii

KONFERENCIA DOBRÉ MESTO, DOBRÝ DEVELOPER/

územných plánov zo strán samospráv smerom k investorom. „Samosprávy by navyše mali mať víziu, ako po príchode investora zmeniť infraštruktúru,“ dodal.

Za alibizmus pri obstarávaní podľa Božika môže politická kultúra, ktorá na Slovensku vznikla. Ľudia sa podľa neho boja vyberať čokoľvek iné ako najlacnejšiu možnosť, aby neboli obvinení z kradnutia. Uviedol viacero príkladov z praxe, ako je atmosféra v spoločnosti deformovaná. „Čím vulgárnejšie, tým lepšie, pretože to sa ľuďom páči,“ popísal situáciu napríklad na sociálnych sieťach.

Príležitosť vystúpiť z komfortnej zóny

Na Slovensku sa zhodneme, že treba investovať. Spoločnú reč nájdeme dokonca i pri konkrétnych opatreniach, no kameňom úrazu je realizácia a financie. Tak to vníma Zuzana Kaparová z EIB. U mnohých obcí je navyše menšia ochota hľadať iné zdroje. Sústreďia sa preto na zapájanie do výziev, ktoré však nie vždy úplne zodpovedajú potrebám obce. „Prioritizované sú potom projekty, ktoré nemajú až taký zásadný dopad a investície, ktoré skutočne treba, odkladáme,“ popisuje svoju skúsenosť šéfká zastúpenia banky na Slovensku.

Primátor Žiliny Peter Fiabáne vidí podfinancovanie samospráv aj ako príležitosť, aby mestá a obce začali aktívne hľadať aj iné formy. Priznal však, že aj Žilina ako veľké krajské mesto, výrazne čerpá najmä z eurofondov. Zároveň však pripustil, že pri všetkých problémoch, ktorým samosprávy čelia, je logické, že sa držia overených a funkčných zdrojov financovania. „Kým nás realita nedonúti, nie je čas ani energia riešiť niečo iné.“

V spolupráci so súkromnými investormi vníma ako výzvu, že mesto hľadá „dlhé peniaze.“ „Potrebujeme partnerov pre projekty, kde tlak

na rýchlu návratnosť nie je až taký vysoký. Napomôcť tomu vieme napríklad zmenou prístupu k schvaľovacím konaniam,“ vysvetlil.

Zásobník projektov

Šéfká komory architektov prispela „nepopulárnym názorom“. Eurofondy a lacné peniaze podľa nej výrazným spôsobom deformovali investičné prostredie na Slovensku. „Úplne prehádzali priority. Nesústreďíme sa na veci, ktoré potrebujeme, alebo ktoré samospráva považuje za urgentné, prínosné a podporujúce ďalší rozvoj, ale na veci, ktoré vieme dodať rýchlo, včas a bez problémov,“ vyhlásila N. Vranová.

Riešením by podľa nej mohlo byť spracovanie stratégie, či vízie každej samosprávy. „S takouto víziou si potom vie vytvoriť zásobník projektov, ktoré už môžu byť vysúťažené a pripravené na realizáciu. V momente, keď príde vhodná výzva alebo sa objaví na obzore investor, tak mu ponúkne, kde vie použiť peniaze.“ Tu je aj priestor pre architektov, ktorí sú zo svojej podstaty projektoví manažéri. Dokážu samosprávam predostrieť uchopiteľný projekt, ktorý zohľadňuje potreby samosprávy a zároveň dáva priestor na uplatnenie súkromného kapitálu.

So zaujímavým príkladom z praxe sa do diskusie prihlásil Oto Hornáček, predseda predstavenstva spoločnosti Hornex. Ako zástupca odbornej verejnosti predstavil projekt, na ktorom sa jeho spoločnosť podieľa v Malackách.

Mesto tam zmenilo územný plán a prispôbilo ho realite. „Urobili sme na slovenské pomery nevídanú medzinárodnú architektonickú súťaž,“ popisuje začiatky projektu. V porote mali prevahu zástupcovia mesta. Následne pod vedením odborníkov skupina ľudí rok pracovala na analýze potrieb mesta. Do úvahy brali názory obyvateľov, zamestnávateľov, mesta, či aktivistov. Výsledkom bola zelená kniha, na základe ktorej vznikajú nové projekty v rámci úplne novej štvrte. Ide pritom o príklad spolupráce, z ktorej benefítujú obe strany.

Systémový prvok

Podľa zakladateľa Smart Cities Klubu je práve toto ukážka pozitívneho prístupu. Vladimír Jurík vníma aj „projektový dlh“ samospráv. Pripomenul, že už v čase pandémie navrhoval Ministerstvu investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, aby sústreďilo pozornosť na projekty. „Aj keď sa nedá nič robiť, projektovať sa dá vždy a stojí to zlomkovú čiastku,“ povedal s tým, že dnes mohli samosprávy už len vyberať z pripravených projektov.

Jedným z návrhov konferencie je aj pretavenie diskusie do dlhodobej spolupráce. Účastníci za organizácie ako Smart Cities Klub, Zväz stavebných podnikateľov Slovenska, Združenie miest a obcí Slovenska, Európska investičná banka, Inštitút urbánneho rozvoja a Slovenská komora architektov podpísali spoločné komuniké, v ktorom sa zaviazali naďalej hľadať témy, ktoré spájajú samosprávy a developerov a umožňujú ich rozvoj. Tomuto vzťahu sa chcú venovať ako systémovému prvku v našej ekonomike. Spolupráca má mať formu pracovných skupín.

Malé zamyslenie sa po konferencii

Takmer stovka účastníkov prišla do hlavného mesta počúvať a diskutovať o Smart Cities. O vzťahoch miest a developerov. O spolupráci. Dobrého mesta a dobrého developera.

Má zmysel organizovať takéto podujatia? Podľa mňa áno. Keby nie, dvadsiatka rečníkov by nemárnila čas svojimi vystúpeniami, desiatky účastníkov by pili kávu niekde inde. Takéto konferencie ponúkajú úžasný priestor aj na neformálne diskusie počas kávových prestávok, pri obede, po skončení oficiálnej časti programu. Tento networking býva pre mnohých účastníkov

rovnako dôležitý ako oficiálny program konferencie, pretože umožňuje bezprostredný dialóg všetkých zúčastnených. Toto na online konferencii nezažijete.

Navyše, musíme túto konferenciu vnímať len ako jeden prvok v pestrej mozaike aktivít Smart Cities Klubu. Klub vyvíja podobné aktivity už niekoľko rokov a darí sa mu budovať, vzdelávať a podporovať komunitu smart cities na Slovensku. Pred týmito ľuďmi (mestami i regiónmi) stojí v tomto období veľa príležitostí, ale aj výziev. Som úprimne presvedčený, že priestor

na výmenu skúseností, know-how, na vzdelávanie sa, bude užitočný aj naďalej.

Teším sa na stretnutie na ďalšej konferencii Smart Cities Klubu a na ďalšiu spoluprácu!

Milan Ištván,
prezident Partnerstiev pre prosperitu

Spolupráca medzi štátnou správou a samosprávami nenapreduje

Konferencia Slovensko na ceste k smart cities priniesla zaujímavý program i vynikajúcich hostí. Myslí si to jeden z účastníkov, starosta obce Trenčianska Teplá, Milan Berec. Privítal by však diskutujúcich z ministerstiev, ktorí by vedeli dať odpoveď na otázku, prečo potreby obcí ustupujú do úzadia.

Ako hodnotíte konferenciu? Čo bolo podľa vás jej najväčším prínosom?

Konferencia bola veľmi dobre pripravená. Niesla sa v duchu spolupráce samospráv a developerov, no bola aj o niečom navyše. Jej zámerom bolo spojiť ľudí, ktorí sa o obce a mestá starajú, cieľom nastaviť filozofiu a stratégiu dlhodobých i krátkodobých programov. Pomáhala otvárať oči práve v tom, ako pripraviť koncepciu i cieľnú realizáciu. Veľmi dobre bola vyskladaná aj zostava hostí, hoci možno by som privítal vyššie zastúpenie zo strany vysokých štátnych orgánov z Bratislavy. Mám pocit, že spolupráca medzi štátnou správou a samosprávami nenapreduje, skôr naopak. Ja som starosta, žijem problémami obce, riešim každodenné problémy ako sú komunálny odpad či zvyšovanie poplatkov. Zobrali nám materskú školu, a hoci z bratislavského ministerstva sľubujú, že nám to vráti cez rozpočet, veľmi tomu neverím. Zvýšili nám DPH, za tento rok sme zatiaľ dostali o 60-tisíc eur menej na podielových

daniach. Rozvoj miest a obcí sa pritom rovná rozvoju Slovenskej republiky. Ja stále tvrdím každému štátnemu úradníkovi, či už je to minister alebo ktokoľvek iný: každý z vás niekde býva, chcete mať upratané, pokosené, zasvietené a vyvezený komunálny odpad.

Ktorá časť konferencie mala pre vás osobne najväčší význam?

Každá z nich bola perfektná, v jednotlivých blokoch mali zastúpenie ľudia, ktorí mali čo povedať. Či už to bol príhovor hosťa z Dánska alebo diskusia hostí zo Slovenska, všetci sa podelili o svoje skúsenosti a myšlienky. Konferencia sa týkala problémov väčších i menších miest. Sám som robil v štátnej správe a venoval som sa prognózam, čo mi teraz trochu chýba, z konferencie si preto odnášam zásadné koncepčné myšlienky. Niečo také ma vždy naštartuje.

Čo by bolo vhodným pokračovaním konferencie, aby témy nezostali len

v diskusnej rovine?

Musíme sa posunúť dopredu. Nemôžeme sa posúvať dopredu tým, že ideme späť. Ak by obce dostávali finančné prostriedky v dostatočnej výške, čo je zákonná povinnosť tohto štátu, tak by sme nepotrebovali ani eurofondy. Poviem vám príklad: v roku 2002, keď som začínal, sme mali rozpočet osem miliónov korún a viac ako milión sme vedeli investovať. Dnes máme 3,5-4 milióny eur a na investície nám zostane stotisíc, čo je strašne málo. Toto by mal byť náš cieľ, na toto by sa mala zameriavať koordinácia medzi štátnou správou a samosprávou. Ja mám pocit, že potreby obcí sa niekde vytrácajú. Aj spôsob, akým sú nastavené niektoré eurofondy, sa nedá niekedy pochopiť. Nevie, aké potreby obcí by mali naplňať. Napríklad Trenčianska Teplá potrebuje kanalizáciu, dorobiť vodovod, opraviť cesty, chodníky, naštartovať verejné osvetlenie. To sú základné veci. Malá obec má menšie problémy, veľká väčšie, ale v zásade sú to tie isté.

Smart projekty z Programu Slovensko

Na opatrenie 1.2.2 „Podpora budovania inteligentných miest a regiónov“ je v aktuálnom Programe Slovensko (PSK) vyčlenených vyše 110 miliónov eur. Najväčšia výzva „Podpora rozvoja tvorby, využívania a prepájania dát v rámci verejnej správy pre inteligentné rozhodovanie, plánovanie a správu“ bola vyhlásená 27. mája 2024. Skrátene ju ľudia z brandže volajú „senzory a kamery“. V čase písania tohto textu však nebola predložená ani jedna žiadosť o nenávratný finančný príspevok. Podľa neoficiálnych informácií bolo v ITMS v štádiu prípravy iba 7 projektov.

Výzva bola zverejnená v rámci integrovaných územných investícií a udržateľného mestského rozvoja ako novinka v súčasnom programovom období 2021-2027. Dlhú dobu nebola zverejnená metodika, následne regionálne rady partnerstva aktualizovali zásobníky projektov. Zatiaľ je v nej alokácia 21 miliónov eur, ale perspektívne môže byť navýšená o ďalších 40 miliónov eur.

Musíme si zobrať ponaučenie z podobných predchádzajúcich dvoch dopytových výziev v rámci Prioritnej osi 7 OPII „Moderné technológie I. a II.“ v predchádzajúcom programovom období. Z podaných 58 projektov bolo schválených 42 projektov a následne iba 17 bolo dokončených. Najväčším problémom

zrejme bolo verejné obstarávanie, ktoré trvalo často príliš dlho, najmä s ohľadom na záver programového obdobia. Uvedené fakty by si zo strany MIRRI SR zaslúžili hlbšiu analýzu a prezentáciu skúseností žiadateľov.

Diskutabilná je metodická podpora zo strany štátu. Podporne by síce mali fungovať dva už schválené národné projekty – jeden pre MIRRI SR (Podpora samospráv na ceste k digitálnym dvojčatám a digitálnym službám), druhý pre ÚVO (Podpora využívania inovatívnych foriem, nástrojov a procesov verejného obstarávania pre riešenie inteligentných miest a regiónov), ale zatiaľ sme v realite nezaznamenali žiadnu aktivitu. Medzitým MIRRI SR pripravuje ďalší národný projekt „SK Smart City

HUB“, čo vraj bude niečo ako konsolidovaná analytická vrstva pre samosprávu. (Už existuje systém KAV, konsolidovaná analytická vrstva, na štátnej úrovni.) Časť peňazí chce MIRRI SR použiť na podporu centier zdieľaných služieb, s ktorými sa pôvodne v opatrení 1.2.2 nepočítalo. MIRRI SR má v harmonograme aj národný projekt „Vzdelávací program – Smart agenda“, ale bližšie informácie žiaľ ešte nie sú známe. Ostáva veriť, že MIRRI SR využije potenciál odborných pracovných skupín, ktoré na ministerstve majú, na čo najlepšiu participatívnu prípravu týchto výziev a projektov.

Milan Ištván

Autor je prezidentom Partnerstiev pre prosperitu

Súhra štátu, samosprávy a súkromného kapitálu je pri rozvoji miest kľúčová

Rozvoj miest si dnes bez súkromných developerov len ťažko predstaviť. O svojich skúsenostiach zo spolupráce, o komunikácii a o potrebných ďalších krokoch na konferencii Slovensko na ceste k smart cities rozprávali aj primátori Žiliny Peter Fiabáne a Trnavy Peter Bročka.

Konferencia prišla so zaujímavým formátom – do diskusného panelu vedľa seba posadila primátorov miest a zástupcov developerov, ktorí v týchto mestách pôsobia. Bolo to pre vás prínosné?

Peter Fiabáne: Akýkoľvek priestor, vytvorený na túto tému, vnímam ako pozitívny. Našou výhodou je, že my máme tieto vzťahy upratané. Žilina aj Trnava sú mestá, ktoré developerov vnímajú ako partnerov. Ja si rozvoj mesta bez nich neviem predstaviť, najmä v dnešnej dobe a pri súčasnom stave financovania samospráv.

Peter Bročka: Viest' túto komunikáciu je veľmi dôležité. My to už robíme pri jednotlivých projektoch, no vždy je dobré povedať si aj na otvorenejších fórach, čo sú klady a čo zápory, kde máme hluché miesta a akým spôsobom vieme naše požiadavky a vzájomné potreby komunikovať smerom na štát. To je veľmi dôležité, pretože garnitúry sa menia veľmi rýchlo a ministri možno ešte rýchlejšie. Pre samosprávy a pre developera je veľmi dôležité mať stabilného partnera na najvyššej úrovni, s ktorým sa dajú komunikovať jednotlivé požiadavky.

Peter Fiabáne: Tejto krajine chýba kontinuálna nadväznosť krokov. Základné veci by mali byť dané a nemali by sa meniť s každou politickou garnitúrou, obsadením štátnej firmy, ale ani zmenou vo vedení mesta. To sú veci, ktoré nás neskutočne vracajú naspäť a veľmi spomaľujú rozvoj nielen samospráv, ale i celej krajiny.

Práve Žilina a Trnava sú príkladmi miest, kde komunikácia radnice s developermi funguje. Čo by ste poradili svojim kolegom zo samospráv, kde tento dialóg viazne? Ako ho nastaviť tak, aby mesto neťahalo za kratší koniec?

Peter Fiabáne: Rozvoj mesta alebo obce dnes bez developera nie je možný. Samozrejme, táto spolupráca má svoje limity. Neviem si

Peter Fiabáne
primátor Žiliny

Zdroj: <https://www.facebook.com/petofiabane>

však predstaviť spoluprácu, ktorá by fungovala bez toho, aby sa obe strany počúvali a hľadali spoločné riešenie, hoci možno stoja na opačných póloch. Ak niekde vznikne konflikt, tak vyplýva z nepochopenia príležitostí spolupráce. Úlohu možno zohrávajú aj osobné veci, nastavenie primátora, či starostu, aký je typ osobnosti, či preferuje spoluprácu a koncepčný rozvoj mesta.

Peter Bročka: Konflikt môže vzniknúť z iracionálnych očakávaní na jednej alebo druhej strane. V prípade, že mesto má zastabilizovaný územný plán, základnú územnoplánovacia dokumentáciu, základnú štátnu kultúru plánovania územia, tak svojou otvorenosťou dáva vopred karty na stôl, čo sa od neho dá alebo nedá očakávať. Samozrejme, ústupky sú vždy možné, flexibilita je nutná, ale musí byť podporená buď dátami alebo profesionálnym aparátom na strane mesta. Ak mesto takýto aparát nemá, je nutné, aby si ho zabezpečilo externe. Samozrejme, vždy sa nájdu ľudia, ktorí by na kukuričnom poli najradšej postavili 40-poschodové mrakodrapy a už sa vidia, ako sedia na hrnci zlatých mincí. To je v poriadku, mám pochopenie pre ľudskú predstavivosť. Je však dôležité, aby obe strany boli pevne

JUDr. Peter Bročka, LL.M.
primátor Trnavy

Zdroj: www.peterbrocka.sk

zakotvené v realite svojich očakávaní. Znamená to, že musia prísť s tým, že poznajú územný plán, majú veľmi jasnú predstavu, čo mesto dnes požaduje. Ak žiadam flexibilitu, tak musím mať vopred jasne stanovené pravidlá a na konci dňa musí byť výhodná pre obidve strany – a teda primárne pre mesto, ktoré bude zodpovedné za infraštruktúru ešte dlho potom, ako developer zanikne.

Peter Fiabáne: Prípadný konflikt môže byť spôsobený neujasnením niektorých vecí. Na druhej strane, aj v Žiline sme sa stretli s developerom, ktorý nerešpektoval potreby mesta a snažil sa nasilu pretlačiť projekt, ktorý mesto nechcelo akceptovať. Vtedy logicky vzniká konflikt. Ale ak sú obidve strany správne nastavené, tak by projekt mal byť úspešný.

Témou konferencie je spolupráca samospráv a developerov. Do tohto vzťahu však vstupuje aj dôležitá tretia strana – verejnosť. Častou skúsenosťou je, že najhlasnejšia časť verejnosti je a priori proti všetkému. Ako sa dokážete popasovať s touto výzvou?

ROZHOVOR/

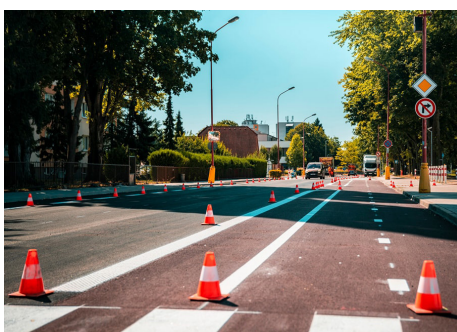
Zdroj: <https://www.facebook.com/petofiabane>

Peter Fiabáne: Ja sa snažím vysvetľovať, že takíto jednotlivci nie sú väčšina. Treba však vytvoriť priestor na komunikáciu, to robíme v Žiline pri každom projekte. Ak iracionálny postoj jednotlivcov pretrváva, ideme ďalej napriek ich odporu a napriek tomu, že nám niekedy projekty výrazne komplikujú.

Peter Bročka: Presne tak. Jedna vec je mať na čokoľvek názor, ale druhá vec je mať tento názor podporený profesionálnymi skúsenosťami a v ideálnom prípade dátami. Ak máme na úrovni mesta jasný profesionálny a odborný názor a máme k nemu aj dáta, tak nie je

namieste ustupovať zo svojich pozícií. Mám pochopenie pre kolegov v ťažkých politických situáciách, ak napríklad nemajú za sebou zastupiteľstvo alebo sa obávajú o znovuzvolenie, no musia si uvedomiť, prečo na tej primátorskej stoličke sú. Buď chcete posúvať mesto dopredu, alebo si chcete udržať svoju pozíciu aj v ďalších voľbách.

Peter Fiabáne: Napriek negatívam dnešnej doby sociálnych sietí a nepripravenosti verejnosti rozprávať sa o niektorých témach, pri ktorých nemá čas ísť do hĺbky, by sme z komunikácie nemali ustupovať. Z dlhodobého

Zdroj: <https://www.facebook.com/brockatt>

pohľadu totiž takto vzdelávame spoločnosť. Som presvedčený, že ak väčšina obyvateľov dôveruje komunikácii mesta a na jej základe dôveruje krokom mesta, tak je to výsledok, ktorý potrebujeme z dlhodobého hľadiska dosiahnuť.

Vidíte priestor na to, aby témy z tejto konferencie pokračovali a posúvali sa ďalej?

Peter Fiabáne: Bolo by ideálne, ak by nezostalo len pri tomto stretnutí. Dnes skončujeme stav a popíšeme svoje skúsenosti, no výsledkom by malo byť zlepšenie nášho prostredia a nášho fungovania. Asi sa zhodneme, že dnes potrebujeme štát. Zodpovedný primátor dnes vie riadiť mesto s nástrojmi, ktoré má k dispozícii. No pokiaľ nebude mať dobrú legislatívu, ktorá sa nemení príliš často, pokiaľ nebude mať potrebné zdroje financovania, tak sa mu podarí riešiť potreby miest len s veľkým úsilím. To je najväčší problém dnešnej situácie.

Peter Bročka: Absolútne súhlasím. Súhra štátu, samosprávy a súkromného kapitálu je pri rozvoji miest absolútne kľúčová.

BUDUJEME SIEŤ NABÍJACÍCH STANÍC

GTIS
charging

- ✓ autorizácia platieb prostredníctvom bankových kariet
- ✓ vlastný back-end-systém – portál GTIS
- ✓ spĺňame minimálne technické požiadavky výzvy
- ✓ spĺňame najnovšie európske nariadenia, týkajúce sa umiestnenia platobných terminálov na DC nabíjaciach staniciach (AFIR) – u nás aj na AC
- ✓ pripravujeme Konceptie rozvoja elektromobility v mestách a obciach
- ✓ pripravujeme Konceptie prechodu energetiky miest/firiem na vyššie využívanie OZE

Tel: **0908 737 676**

gtischarging.sk

gtis.sk

O umelej inteligencii a slovenskej verejnej správe

Slávka Šikurová je odborníčkou na využitie umelej inteligencie vo verejnej správe. Opýtali sme sa jej, ako umelá inteligencia ovplyvní aj slovenské mestá, ich budúcnosť a kvalitu života občanov v nich. Budú viac smart?

Je záujem o nasadenie umelej inteligencie v slovenskej verejnej správe? Sú rozdiely v jej vnímaní na rôznych úrovniach (štátna správa, samospráva)?

O tému umelej inteligencie (AI) je v našej štátnej správe rastúci záujem. Medzi jednotlivými inštitúciami existujú veľké rozdiely v záujme o implementáciu takéhoto riešenia ako aj rôzne predstavy o tempe implementácie. Ako všetko, veľmi to závisí od konkrétnych ľudí v daných inštitúciách – nakoľko majú chuť a odvahu pustiť sa do nových inováčných riešení. Tento faktor je z môjho pohľadu dôležitejší ako to, či ide o štátnu správu alebo samosprávu.

Rozdiel v prístupe medzi štátnou správou a samosprávami je pochopiteľný. Inštitúcie zo štátnej správy sú obvykle technologicky vyspelejšie, majú viac kapacít a odborných schopností venovať sa aj inováčnym projektom a bojujú menej s financiami ako samosprávy. Zároveň tu evidujeme väčší záujem o zefektívňovanie procesov pomocou automatizácie a umelej inteligencie. Zdá sa, že je tu aj väčší tlak na digitálnu transformáciu a zlepšovanie verejných služieb.

Vo všetkých úrovniach sa však stále stretávame so silným obavami v oblasti bezpečnosti a infraštruktúry. Niektoré inštitúcie sa bránia využívaniu cloudových technológií z dôvodu strachu straty kontoly nad svojimi dátami. Časté sú aj obavy z komplexnosti riešenia, nákladovosti, neraz riešime aj rôzne právne otázky.

Významnou súčasťou našej práce, teda dodávok riešení na báze AI je vysvetľovanie princípov fungovania umelej inteligencie, jej výhod, potrebnej súčinnosti zo strany inštitúcie, zmien, ktoré to prinesie a pod. Túto

tzv. adopciu považujeme za kľúčový faktor k úspešnému využívaniu.

V miestnej samospráve už skúsenosť máte. Ako ju hodnotíte? Aká je perspektíva?

Z našej skúsenosti bojuje miestna samospráva s obmedzeným rozpočtom a nedostatočnými technickými a personálnymi kapacitami. Vnímame tu väčší odpor voči zmenám, nechť zavádzať nové technológie z dôvodu strachu o svoju prácu a neochotu učiť sa novým pracovným postupom. Ich hlavný focus je prevažne stále na základné digitálne služby a modernizáciu infraštruktúry. Vo veľkých mestách sa začína uplatňovať umelá inteligencia v oblastiach smart city projektov, či zlepšenia komunikácie s obyvateľmi.

Ako všade inde, aj samosprávam môže AI výrazne zlepšiť efektívnosť poskytovania verejných služieb a posunúť sa k modernému mestskému životu. AI môže zautomatizovať a zjednodušiť množstvo administratívnych procesov (napr. spracovanie žiadostí, vyhodnocovanie a spracovanie dát, zlepšenie komunikácie medzi občanmi a úradmi). To môže výrazne znížiť administratívnu záťaž zamestnancov samospráv, ktorí sa tak môžu sústrediť na podstatnejšiu prácu. Umelá inteligencia vie významne pomôcť napríklad aj pri predvídaní vývoja demografického rastu alebo potrieb verejných služieb, čím môže podporovať rozhodovanie na základe dát, čo vedie k efektívnejšiemu a objektívnejšiemu plánovaniu. AI chatboti alebo virtuálni asistenti môžu pomôcť samosprávam lepšie komunikovať s občanmi, poskytovať im rýchle odpovede na ich otázky a zlepšiť prístupnosť verejných služieb. To opäť znižuje aj administratívnu záťaž zamestnancov.

Čo by umelá inteligencia mohla priniesť pre občanov? Čo by to pre nich znamenalo?

Využitie umelej inteligencie v službách pre občanov môže, za prvé, významne prispieť

k zvýšeniu kvality života občanov a to znížením byrokratickej záťaže pri styku so štátnymi inštitúciami a samosprávou. Rýchlejší prístup k informáciám a službám pomocou chatbotov už teraz poskytujú mnohé organizácie. Výrazne sa tým urýchľuje vybavenie administratívnych záležitostí. Občania by vďaka umelej inteligencii mohli ľahšie získať aj údaje z ďalších zdrojov, ako zákony, vyhlášky. AI a automatizácia procesov môže významne urýchliť aj celý proces vybavovania žiadostí a povolení.

V rámci smart city riešení AI dokáže pomáhať s riadením dopravy, čo pre občanov znamená menej hustú prevádzku a lepšiu mobilitu. Na základe analýzy dát pomocou umelej inteligencie je možné efektívne riadenie spotreby energie, čo vedie k zníženiu nákladov na energiu a zlepšeniu environmentálneho profilu miest alebo aj k optimalizácii zberu odpadu.

AI dokáže prispieť aj k zlepšeniu v oblasti zdravotnej starostlivosti a vzdelávania. Už roky sa využíva pri diagnostike, monitorovaní chronických ochorení a predikcii možných zdravotných problémov. Toto umožňuje lepšiu prevenciu, rýchlejšiu diagnostiku a efektívnejšiu liečbu. Umelá inteligencia sprístupňuje aj zdravotné informácie pre občanov.

Výhod využívania umelej inteligencie je ešte oveľa viac. Existujú však aj obavy a to hlavne v oblasti ochrany súkromia a bezpečnosti. Zber a spracovanie osobných dát občanov, ako napr. údaje z kamerových záznamov, zdravotné údaje, pohyb ľudí a pod. môže viesť k potenciálnemu zneužitiu. Tieto výzvy je však možné detailne analyzovať a úspešne riešiť.

Zhovárал sa Milan Ištván

Konferencia Dobré mesto, dobrý developer

